

resimli

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI TARİHİ

(1961'den 1967'ye kadar) III

NARDİYA yayınları

resimli

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI TARİHİ

(1961'den 1967'ye kadar) III

NARDİYA yayınları

GİRİŞ

I — Büyük toprak sahiplerinin iktidarı olan Demokrat Parti, 1960 öncesi gelişen üretim güçleri, yani işçileşme ve sermaye birikimi karşısında gereken ekonomik tedbirleri alamadı. Alamazdı da çünkü, bu kaçınılmaz gelişme büyük toprak sahiplerinin çıkarlarına ters düşüyordu. Bu durumda ülkede toplumsal bunalım, giderek de siyasal bunalım başladı. İktidar yeni gelişmelere ayak uyduramadı ve direndi. Tutucu bir duruma düştü. İktidarını aşırı baskılarla sürdürmeye kalkıştı. Bu ise bunalımı ülke açısından tehlikeli bir noktaya getirdi. Uzun yıllar devlet yönetmiş bürokrasinin, asker kanadının bir darbesi ile DP iktidardan uzaklaştırıldı.

II — Yeni bir Anayasa hazırlandı. Bu anayasa üretim ilişkilerini yeniden düzenliyor, emek ve sermaye için yeni olanaklar getiriyordu:

a — Sermayenin hızla sanayi yatırımlarına dönüşmesi ve dış sermaye ile olan ilişkilerinde güven sağlanması için, planlı ekonomi öneriliyordu.

b — Bütün çalışanların ve işçi sınıfının ekonomik ve demokratik hakları güvence altına alınıyor, sendika kurma ve grev hakkı tanınıyordu.

III — Anayasa oylamasından sonra, bürokratlar (yüksek devlet memurları) bir süre için, sanayi sermayesinin dışındaki ekonomik güçlerle koalisyon yaparak iktidara geldiler.

Bürokrasinin asker kanadı, bu iktidarı da DP doğrultusunda gördü-

günden, 21 Mayıs ve 22 Şubat darbe girişimlerinde bulunduysa da savuşturuldu.

IV — Daha sonra, sanayi sermayesi, işbirliği yaptığı yabancı sermayenin de onayı ile bürokrasinin ortak olduğu koalisyon hükümetini iktidardan düşürdü. (Başbakan İnönü yurt dışındayken bütçe oylaması ile düşürüldü.)

Bir yabancı şirket komisyoncusu önce parti başkanı, sonra Adalet Partisinin, bürokrasinin dışındaki güçlerle kurduğu koalisyonda Başbakan yardımcısı oldu. Daha sonra 1965 seçimleri ile A.P. tek başına iktidara gelince de Başbakan oldu.

V — Böylece :

a — Yabancı sermaye ile işbirliği yapan sanayi sermayesi, Adalet Partisi eliyle iktidar oldu.

b — İşçiler etkin bir partide, Türkiye İşçi Partisinde toplanarak, mecliste güçlü bir muhalefet oluşturdular.

c — Sanayi sermayesinin dışındaki güçlerin siyasal etkinlikleri azaldı. Partileri dağıldı ya da etkisizleşti.

d — Bürokrasinin partisi CHP, kendi içinde yenileşme gereğini duydu. Ortanın solu kavramı ortaya atıldı.

VI — Bu dönemde :

a — Sermaye kesimi, iktidarda olmanın bütün olanaklarını kullandı. Hazineye milyarlarca liraya mal olan vergi iadesi, teşvik tedbirleri uygulayarak, ihracatı arttırıcı, büyüyen milli gelirden sermayedara daha çok pay aktarmak için fiat artışlarını körükleyici, belli bir azınlığın tüketim ihtiyaçlarına dönük yatırımları genişletici, yabancı sermayenin ülkeye girişini kolaylaştırıcı bir ekonomik politikanın izleyicisi oldu.

b — Emek kesimi ise, anayasal haklarını kullanmak ve kabul ettirmek mücadelesi veriyordu... Bu yasal haklarını kullanma ve kabul ettirmeleri de grevler, yürüyüşler, direnişler, işgaller, toplu iş bırakmalar, yemek boykotları, sakal grevleri, mitingler, yalınayak yürüyüşler biçiminde oluyordu.

Broşürümüz, bu dönemin başlıca olaylarını meydana getiren Emek-Sermaye çatışmasının örneklerini sergilemektedir.

VII — Sanayi sermayesinin iktidarı, kendisine karşı gösterilen tepkileri farklı biçimlerde değerlendiriyordu.

İşçi sınıfından gelen direnişleri, Kozlu olaylarında olduğu gibi, en acımasız şekilde bastırırken, bu sınıfın dışında kalan sosyal grupların eylemlerini "yollar yürümekle aşınmaz" diyerek umursamaz bir tavır takınıyordu.

SONUÇ :

İşçi sınıfının sendikal mücadelesini bu güne kadar, tek örgüt olarak götüren TÜRK-İŞ, yapısı gereği yeni gelişmelere ayak uyduramadı. Ekonomik mücadelenin politik mücadele ile ayrılmazlığı ilkesini benimsemedi. Bu tutumu ile işçi sınıfı hareketinin siyasal etkinliğini zayıflattı. Bu durum, işçi sınıfı mücadelesinde, politik mücadeleyi esas alan yeni bir sendikal örgütlenmenin doğmasına yol açtı. Böylece DİSK - Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu - işçi sınıfının, siyasal etkinliğini güçlendirerek, ekonomik ve politik mücadelesindeki yerini aldı.

1967 yılında DİSK kuruldu

1961'DEN 1967'YE KADAR, GELİŞEN EKONİK VE SOSYAL YAPIDA, İŞÇİ SINIFI MÜCADELELERİ TÜRK-İŞ'İN AMAÇLARINI AŞTI. SİYASAL AMAÇLI YENİ BİR SENDİKALAŞMA ZORUNLU OLDU.

— Sanayici kapitalistlerin yaptıkları yatırım, 1965 yılındaki rayiçlerle 54 milyar 979 milyon liraya vadı.

— Hükümet yabancı sermayeye, yine 1965 rayiçleriyle 1 milyar 100 milyon liralık yatırım izini verdi.

— Türkiye'deki işçi sayısı 1963 yılında, 2 milyon 745 bin kişi iken 1967 yılında 3 milyon 310 bine ulaştı.

— Türkiye'de hızla çoğalan işçi sayısının 1963 yılında 296 bini bir sendikaya üye idi. Sendika üyesi işçi sayısı 1967 yılında 613 bine ulaştı.

— 1963 yılında çıkan grev kanunundan osnra yapılan grev sayısı 130, grev yapılan iş yeri sayısı 262, greve çıkan işçi sayısı ise 22 bin 258 idi.

— Bu süre içinde lokavt yapılan iş yerlerinin sayısı 54 olmuştu. Lokavt yapıldığı için işinden atılan işçi sayısı da 1661 idi.

— Bu dönem içinde ücretler 1963'de 100 iken, 1967'de 123,1'e yükselmiştir.

— 1961 yılında 35 bin kadar olan sigorta kapsamındaki iş yeri sayısı, üç kat artarak 96 bine ulaşmıştır.

— 1963 yılında 100 olan tüketim mallarının ortalama fiatı 124'e yükselmiştir. Yani ücretlerin artışı, fiatların artışının % 3 kadar gerisinde kalmıştır.

— **BÖYLE BİR EKONOMİK VE SOSYAL YAPI İÇİNDE 1967'E NASIL GELİNDİ?**

BÖLÜM IV

1961 DEN 1967'YE NASIL GELİNDİ ?

•1961•

ANAYASA HALK OYUYLA KABUL EDİLDİ. GENEL SEÇİMLER YAPILDI. SEÇİMLERDEN SONRA HİÇ BİR PARTİ İKTİDAR OLMADI. İNÖNÜ'NÜN BAŞKANLIĞINDA KOALİSYON HÜKÜMETİ KURULDU. BAZI SENDİKACILAR DA TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİNİ KURDULAR.

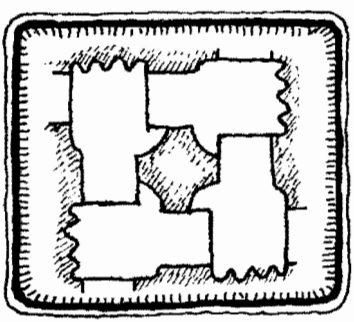
- İşçi sendikaları anayasada yer alan grev hakkının yasalaşmasını istiyorlar. İktidarı zorluyorlar. Grev hakkının **«Şartlı verileceği»** haberine Oleyis ve Maden-İş sendikaları yayınladıkları bildirilerle karşı çıktılar.

- Türk-İş bütün partilere birer mektup gönderdi. Bu mektupta partilerden, işçilerden yana çalışmalar yapmalarını istiyordu. Bu güne kadar ayrı iş kolunda çeşitli isimler altında kurulan sendikaları, tüm iş kolunu kapsayan bir tek sendikada birleştirilmek için çalışmalar başladı.

- İşçi sendikalarının büyük bir kısmı, dönemin Çalışma Bakanı Cahit Talas'a karşı çıkıyorlardı.. Maden İşçileri Federasyonu ve Çimento İşçileri Sendikası ile diğer bazı sendikalar Çalışma Bakanını Toplu sözleşme ve Grev yasasını öncelikle çıkartmak için yeterli girişimlerde bulunmadığından eleştiriyorlardı.

- Kurucu mecliste **«çalışma komisyonu»** kuruldu. Bazı komisyon üyelerinin grev hakkını «şartlı» olarak verilmesini istedikleri haberleri yayılmaya başladı.

- İşsizlik var. Almanyaya işçi gönderilmeye başlandı. Bir ay içinde dışarıya işçi olarak gitmek isteyenler 18 bine ulaştı. Bunların 2500'ü kadındı.

- Teksif, kriz gerekçesiyle işten işçi çıkartma olaylarına son verilmesini istedi. Bir bildiri ile işverenleri uyardı. Adalet mensucat fabrikasında çalışan 350 işçi, işten işçi çıkarmaları protesto etti. Bu işçiler iş bıraktılar, oturdular.

- İstanbul'da bulunan Tekstil İşçileri için **«asgari ücret»** tesbit edildi. 16 yaşından küçüklere saat ücreti olarak 95 kuruş, büyüklere 120 kuruş verilecekti. Cam sektöründe işsizlik var. İçerenköydeki bir Cam fabrikasının işçileri işsizliği protesto ederek yürüyüş yaptılar.

- Zonguldak'ta, İzmir'de, İzmit'te binlerce işçi **«İş şartların düzeltilmesi, sendikalar kanunun çıkarılması»** için yürüyüşler mitingler yaptılar. Sakal grevi yaptılar, yürüyüşe yalınayak katıldılar.

- Çeşitli sendikalar her gün bildiri yayınlıyorlar. Bu bildirilerde grev ve toplu sözleşme hakkının **«şartsız»** olarak verilmesini istiyorlardı. Haydarpaşa'daki Demiryolu işçileri sosyal haklarının genişletilmesi ve ücretlerinin artırılması için sakal bırakma grevine başladılar. DSİ işçileri de Ankarada uzamış sakallarıyla bir sessiz yürüyüş yaptılar.

- İşverenler **«İş kolumuzda kriz vardır»** diyerek işçi çıkarmalarına devam ediyorlar, ücretleri zamanında ödemiyorlardı.

- Türk-İş yetkilileri **«Sosyal Güvenlik»** partisi adı altında bir parti kuracaklarını açıkladılar.

- Zonguldakta 2000 maden işçisinin işine son verildi.

● İstanbul'daki işçi sendikaları bir araya gelerek «**işçi sorunlarını dile getirmek**» için bir miting ve yürüyüş yapmaya karar verdiler. Aralarında bir miting komitesi oluşturdular. Çalışma Bakanı Bülent Ecevit «**İşçilerin haklarını almaları konusunda yapacakları yürüyüşe karşı değiliz**» dedi. Mitingte Bahir Ersoy, İbrahim Denizcier, Seyfi Demirsoy konuştular. Konuşmacılar genellikle toplu sözleşme ve grev hakkını düzenleyen yasanın bir an önce çıkartılmasını istediler.

● İşçilerin yapacakları mitinge vilâyet önce izin vermedi.. Çalışma Bakanı Ecevit'in açıklaması üzerine valilik izin vermek zorunda kaldı.

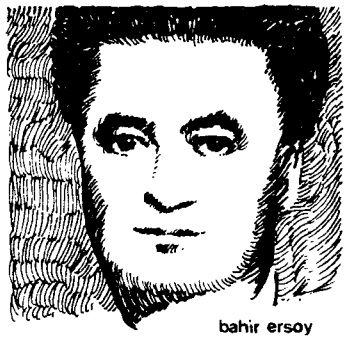
●1962● İKTİDAR ANAYASAYA KONULAN GREV HAKKINI BİR KANUNLA DÜZENLEMEK İSTİYOR. TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİNİN BAŞKANLIĞINA MEHMET ALİ AYBAR GETİRİLDİ. YAPI İŞÇİLERİ «açların yürüyüşü» ADIYLA ANILAN BİR YÜRÜYÜŞ YAPTILAR. 200 BİN İŞÇİNİN KATILDIĞI SARAÇHANE MİTİNGİ YAPILDI.

● Çalışma Bakanı Ecevit: «**Grev ve Toplu sözleşme hakkını düzenleyen yasanın çıkmaması halinde anayasa ihlâl edilmiş olur**» dedi. Denizcilik Bankasının 600 işçisi iş şartlarının düzeltilmesini, fazla çalışmalarının karşılığında ücret ödenmesini isteyerek bu hakları ödeninceye kadar iş bıraktıklarını açıkladılar.

● Darıca Çimento Fabrikasında 300 işçi işten atılan sendikacı işçinin işe alınmasını istediler. İşveren kabul etmedi. Bunun üzerine işçiler bu sendikacı işçi işe alınıncaya kadar yemek boykotu kararı aldılar. Sendikacı işçi işe alındı.

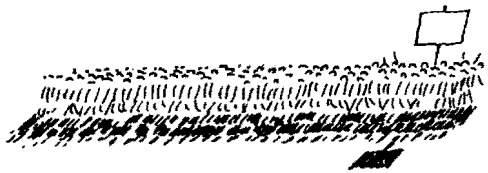
● TİP (Türkiye İşçi Partisi) işçiler arasında güçlü olmaya çalışıyordu. Özellikle Avni Erakalın, Rıza Kuas ve Kemal Türkler bu partinin işçinin desteğini kazanması için çalışıyorlar. Bu konuda yardımcı olacağına inandıkları Mehmet Ali Aybar'ı Parti Genel Başkanlığına getir-

● Direniş karşısında işveren, işçilerin isteklerini yerine getirdi ve haklarını ödedi.

bahir ersoy

● YÖN dergisi çevresinde toplanan bir kısım sendikacılar ve aydınlar TİP'in dışında bir ÇALIŞANLAR PARTİSİ kurmak istediler. Seyfi Demirsoy, İlhami Sosyal, Doğan Avcıoğlu, Mümtaz Sosyal partinin kuruluş çalışmaları ile yakından ilgilendiler. Partinin Genel başkanlığı için Alpaslan Türkeş ve Cemal Madanoğlunun ismi üzerinde duruluyordu.

- Samsun'da 150 işçinin çalıştığı bir işyeri **«İş şartlarına uygun olmadığı»** gerekçesiyle kapatılınca, işçiler iş şartlarının düzeltilmesini ve iş yerinin açılmasını istediler. Bunun için bir yürüyüş yaptılar.

- İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Kongre yaparak kendini fesh etti. Birlik, bu kararı daha önce Türk-İş'in; birliklerin kapatılması ve her iş kolunda bir tek sendika kurulması ile ilgili isteğine uymak için aldı. Türk-İş; Türkiye'de 16 iş kolu belirlemişti. Her iş kolunda da bir tek ve güçlü sendikanın kurulmasını istiyordu. İş kollarına göre **«her iş kolunda tek ve güçlü sendika»** kararı alındığı zaman sendikaların sayısal dağılımı şöyleydi; tekstil iş kolu 34 sendika, otel, lokanta ve eğlence iş kolu 26 sendika, maden iş kolu 15 sendika, tütün ve gıda iş kolu 25 sendika, metal ve makina iş kolu 21 sendika, deri debağ iş kolu 6 sendika, ulaştırma iş kolu 55 sendika, inşaat iş kolu 48 sendika, petrol ve kimya iş kolu 9 sendika, tarım iş kolu, 10 sendika, tezgahtarlar iş kolu, 1 sendika, basın ve selüloz iş kolu 8 sendika, askerî işyerleri işkolu, 9 sendika, baraj ve enerji iş kolu 19 sendika, cam ve seramik iş kolu 3 sendika.

- Lâstik-İş **«bütün işçilerin sendika üyesi olması»** için sendika üyesi işçilerden sendikaya üye olmayan işçilerle konuşmamalarını istedi. Gislaved Lâstik fabrikasında işçi yanlısı bir yöneticinin işine son verilince 1200 işçi iş bıraktı. Yönetici tekrar işe alınınca, işçiler iş başı yaptı.

- Gramafon fabrikası işçileri, topluca Çalışma Müdürlüğüne giderek işverenin lokavt yaptığını bildirdiler.

saraçhane mitingi

- Gramafon fabrikasında çalışan işçilerin zam isteklerine patron olumsuz cevap verdi. İşçilerden bir kısmını işten çıkardığını açıkladı.

AÇLARIN YÜRÜYÜŞÜ

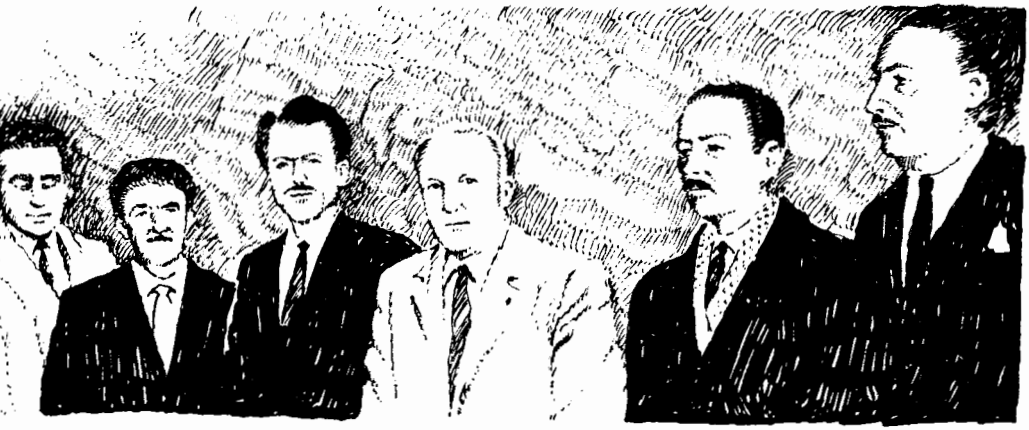
Genel Hizmetler Sendikası (GENEL-İŞ) kuruldu. Kuruluşun hemen ertesinde işçilerin fazla mesai ücretlerinin karşılığı olarak, belediye sarayındaki mallara haciz koydurttu. 600 temizlik işçisi sendikaya üye oldu. İşçiler sendika yöneticilerine yapılan kötü davranışları protesto etmek için yemek boykotu yaptı.

• Yapı İş Federasyonu Başkanı Tahir Öztürk (Fukara Tahir) iş kolundaki ve genel olarak ülkedeki işsizliği protesto etmek için miting kararı aldıklarını açıkladı. Miting Ankara'da yapıldı. Olaylar çıktı. İşçiler; **«sorunlarımızı parlamenterlere anlatacağız»** diye meclise yürüdüler. Bu olaydan dolayı bu mitinge **«Açların Yürüyüşü»** de denilmiştir. İşçiler kendilerini durdurmak isteyen kolluk kuvvetleriylede çatışmışlardır. Hükûmet ve Meclis Başkanları işçilerle ilgilenmek zorunda kaldı... İşçiler Hükûmete verdikleri 4 maddelik muhtırada; işsizliğin önlenmesi, işsizliğin var olduğu sürece sosyal huzursuzlukların olacağının kabullenilmesi, işsizlik konusunda hangi tedbirlerin alınacağının Hükümetçe açıklanmasını ve söz verilmesini, emniyete gönderilen işçilerin salıverilmesini istediler. Hükûmetin açıklaması üzerine İstanbul'da yapılacak işsizliği protesto mitingi ertelendi. Türk-İş bölge temsilcisi İsmail Topkar yaptığı açıklamada **«çalışan insanlar cop değil, iş ve güvenlik istiyoruz** dedi.

• Belediyedeki temizlik işçilerinin GENEL-İŞ'e üye olmalarına yöneticiler engel olmak istediler. İş yerine gelen sendikacıları tartaklamaya başladılar. Sendikacıları polise şikâyet ettiler. Sendikacılar karakola götürüldü, 3 saat göz altında tutuldu.

• Hükûmet ve Meclis, Yapı İşçilerinin olayını görüştüler. Derhal alınacak tedbirleri açıkladılar. Maliye Bakanı Ekrem Alican mıtingi kastederek **«Bu olaylar anarşiye giden yoldur»** dedi. 27 Mayıs sırasında işinden atılan işçilerin tekrar işe alınacaklarını açıklandı.

genel iş kurucuları abdullah baştürk , mustafa sığan , hasan erdoğan vali muavini ile

- Gümüş Motor Fabrikasının 280 işçisi binlerce lira tutarındaki ücretlerini alamadıklarından ücretler verilinceye kadar oturma grevine başladılar.

- Gemi adamları asgari ücretin 15 liraya çıkarılmasını istediler. **«İsteğimiz kabul edilmezse işyerine gideceğiz ama çalışmayacağız»** dediler. 100 kadar hamal **«İşsiziz»** diyerek vilâyete bir yürüyüş yaptılar. Lâstik işçileri de ücretlerinin ödenmediğini ileri sürerek oturma grevine başladılar. Almus Barajının işçileri günde 13 saat çalıştıklarını ileri sürerek çalışma saatlerinin 8 saate indirilmesini istediler. İndirilmezse direneceklerini açıkladılar. Defterdar fabrikasındaki 60 kadar vargel işçisi, iş şartlarının düzelmesi için direnişe başladılar. Fabrikanın diğer işçileride bu direnişi desteklediler. İzmir'de temizlik işçileri ücretlerine zam yapılıncaya kadar çalışmayacaklarını açıkladılar.

- Karadeniz Ereğlisinde **«İşçi Sorunları»** ile ilgili bir miting düzenlendi. 5 bin kadar işçi grev hakkının kullanılmasını, toplu sözleşme yapmak gerektiğini bildirdi. Mitingte yapılan konuşmalarda **«hükûmetin şişmanları daha şişman, zayıfları daha zayıf hattâ gebertecek işler yaptığı»** iddia edildi. Mitingte Uluslararası İşçi Sendikaları temsilcileride bulundu...

- Gümüş Motor Fabrikası patronları işçilerin haklarını ödemediler. Fabrikanın o zamanki yöneticilerinden biri de Prof. Necmettin Erbakandı.

- Gemi adamları sendikasının istekleri, Lastik işçilerinin istekleri, Almus barajı işçilerinin istekleri kabul edildi. Patronlar işçilerin isteklerini kabul etmek zorunda kaldılar. İşverenlerin bazıları işçilerin isteklerini olumlu karşılamak zorunda kalırken, bazıları da polis ve jandarmayı yardıma çağırıyordu. İşçilerden bir kısmı patronlardan yana tavır alıyor ve direnen işçilerin direnişlerini kırmak istiyorlardı.

- Hükümet Uluslararası Hür Dünya İşçileri sendikasının temsilcisi Taylmer adındaki sendikacının zararlı faaliyetlerde bulunduğunu iddia ederek sınır dışı etti.

- Ereğlide 200 kadar işçi belediyenin kereste satışlarında yolsuzluk yaptığını iddia etti ve yolsuzluğu protesto etmek için yürüyüş yaptı.

- Gümüşmotor işçileri fazla mesailerini alamadıklarını bildirerek tekrar direnişe geçtiler. Eyüp'te Bahariye Mensucat işçileri iş şartlarını düzeltilmesini istedikleri için direnişe başladılar.

- Kazlıçeşme Rekor İdrofil pamuk fabrikasında çalışan işçiler, ücretlerinin ödenmediğini bildirerek iş bıraktılar.

- Grev ve toplu sözleşmeleri yasaları meclise verildi.

- Sümer ve Rami Lâstik fabrikasının işçilerin yıllık ücretli izinlerinin verilmemesini protesto ederek, oturma grevine başladılar.

- Sendikalar grev ve toplu iş sözleşmesi yasasının bir an önce çıkartılmasını istiyorlar. Türk-İş ve çeşitli sendikalar bu konuda toplantılar yapıyorlar, bildiriler yayınlıyorlardı. Sendikalar işverenlerin mecliste tartışılan kanunlar konusundaki tutumlarını eleştirmeye başladılar.

- İşverenler iş şartlarını düzeltmemekte ve ücretleri zamanında tam olarak ödememekte ısrar ediyorlar.

- Meclisteki grev ve toplu iş sözleşmesi yasasının üzerinde işverenlerin değişiklik yapılmasını istedikleri açıklandı.

SARAÇHANE MİTİNGİ

● Çeşitli sendikalar Anayasada yer alan grev hakkının kullanılmamasını protesto etmek için Türk-İş'i sıkıştırıyorlardı. Bunun üzerine Türk-İş bir miting yapma kararı aldı. Sene sonunda İstanbul'da Saraçhane meydanında ilk kez bu kadar büyük bir kalabalığın iştirakı ile, Türkiye işçi sınıfı bir direniş ortaya koydu. Türkiye'nin her bölgesinden mitinge işçiler katıldı. 200 bin kişilik büyük bir kitle, kanunun çıkartılmamasını protesto etti. Miting'te konuşmacılar grev ve toplu iş sözleşmesi kanununun bir an önce çıkartılmasını istediler. Kanunların özgür koşullarda grev yapma hakkının getirmemesi halinde genel grev yapacaklarını açıkladılar. Grev hakkını en geniş şekilde kullanmak için and içtiler. Deri-İş adına konuşan Cemil Gider **«Komünizmi asıl işverenlerin protesto etmeleri gerekir, işçilerin kaybedecekleri hiç bir şey yoktur. Asıl protesto etmek zorunda olanlar Vehbi Koç'lar ve diğerleridir»** dedi.

● Bazı çevreler büyük işçi mitingine **«Komünizmi telin»** mitingi adını veriyorlardı.

•1963•

KAVEL GREVİ BAŞLADI. GREV HAKKINI DÜZENLEYEN 274 ve 275 SAYILI KANUNLAR ÇIKARILDI. TÜRKİYE'NİN İLK YASAL GREVİNİ BURSA'DA BELEDİYE ŞÖFÖRLERİ YAPTILAR. LASTİK-İŞ BAŞKANI TUTUKLANDI. BİR KISIM SUBAYLARIN AYAKLANMA GİRİŞİMLERİ BASTIRILDI.

• Grev ve toplu iş sözleşmesi kanunları mecliste görüşülmeye başlandı. Yapılan değişikliklere sendikalar şiddetle karşı çıktılar. 10 sendika ve federasyon başkanı ortak bir basın toplantısı yaparak değişikliklerin patronlar çıkarına yapıldığını açıkladılar. Bu değişikliklere «**evet**» diyecek olan parlamenterleri «**işçi düşmanı**» olarak ilân edeceklerini bildirdiler.

• Komisyon işçiler aleyhinde bazı değişikliklerde ısrar edince yurdun 4 köşesinden seçilenlerden ve sendikalardan protesto telgrafları gelmeye başladı. Sayısı 10 binlere varan telgraflarda kanunun değişikliklere uğramadan meclisten geçirilmesi isteniyordu.

• Cibali tütün fabrikasında 3500 kadar işçi iyi yemek verilmediğini bildirerek yemekler düzeltilinceye kadar işbaşı yapamayacaklarını açıkladılar.

• Komisyon kanun teklifinde bazı değişiklikler yapılmasını uygun buldu.

bülent ecevit
çalışma bakanı iken

● Kavel işçileri greve gittiler. İşverenin keyfi idareyi bırakmasını istediler. İşkoşullarının düzeltilmesini işten atmaların durdurulmasını istediler. İşçiler anayasada grev hakkının var olduğunu, yaptıkları grevin kanunî olduğunu ve ayrıca grev yapmak için bir kanuna ihtiyaç bulunmadığını bildirdiler. Maden-İş Sendikası Başkanı Kemal Türkler, **«sendika sonuna kadar grevci işçilerin yanındadır»** dedi. Sendika işçilere her türlü yardımda bulundu. İşverenlerin isteklerinden vazgeçmeleri üzerine sendika ile işveren arasında bir protokol imzalandı. Ancak protokola rağmen işbaşı yapan 13 işçi işten çıkarılmak istendi. İşçiler tekrar direnişe başladılar. Bu sefer **«ya hep ya hiç»** diyorlardı. İşçilerin bu seferki direnişi bütün Türkiye İşçi Sınıfı tarafından aktif bir biçimde desteklendi. Bütün sendikalar grevci işçilerin yardımına koştular, yardım komiteleri kuruldu. Patronun yeni işçilerle fabrikayı çalıştırmak istemesi tepkiyle karşılandı. Yeni işçilere karşı grevci işçiler fabrikayı hep birlikte savundular, yeni işçiler fabrikaya giremediler. Polisin mühadalesine rağmen patron yeni işçilerle de fabrikayı çalıştıramadı. İşçiler fabrikayı savunurken polisle aralarında çıkan çatışmada Alaaddin Zorlu, Ahmet Acar, Sefer Mert, Ali Kayalı, Nuri Coşkır, Mehmet Tunç, Osman Çelik, İbrahim Zorlu, Süleyman Zey-

● İşveren elektrikler kesildiği için işçilerin durduğunu açıkladı. Fabrika sahipleri işçilerin isteğini kabul etmediğini sendikaya ve işçilere bildirdi. Ve yasa dışı işten atamalarına devam etti. Grevin başlamasından 10 gün sonra işçilerin işlerine son verildiği açıklandı. Emniyet ve Savcılık grevin kanunsuz olduğunu bildirerek grevin durdurulmasını istediler. İşçiler polise ve savcıya **«grev anayasa ile verilmiş hakkımızdır»** dediler. İşveren, işçilerle ve sendika ile anlaşmak istedi. Bir protokol imzalandı. Ama işveren protokola rağmen işçilerden 13'ünü işten attı. İşçilerin yeniden direnmeye başlamaları üzerine yeni işçilerle fabrikayı çalıştırmayı denedi. Ancak yeni işçilerde fabrikaya giremeyince işveren polisi yardıma çağırdı. Polis ve işçiler arasında olaylar çıktı. Sarıyer savcılığı olaya el koydu. 28 işçi hakkında dava açtı, 14 işçi tutuklandı.

ismail topkar kavel işçileriyle konuşurken

rek çeşitli yerlerinden yaralandılar. Olaylar kanlı bir biçim alınca Türk-İş Bölge Temsilcisi İsmail Topkar, Cumhurbaşkanına, Başbakana, Çalışma Bakanı Ecevit'e telgraflar çekerek durumu protesto etti. Çalışma Bakanı Bülent Ecevit arabuluculuk yaptı. Çıkan sendikalar kanununa da özel bir madde konularak Kavel'de takibata uğramış işçiler hakkında acılan davalar düşürüldü.

- Kavel grevinin başarıyla bitmesinden sonra İstanbul'da tekstil işçileri greve gittiler. Yapı işçileri gösteriler düzenlediler. Zonguldakta işçiler geniş bir direniş hazırlığına girdiler, gemi adamları sendikası ücretlere zam yaptırtmak için grev kararı aldılar. Gazeteciler bir yürüyüş yaparak işten atmaları protesto ettiler. Güney bölgesindeki 23 sendika kavel olaylarındaki pasif tutumu nedeniyle Türk-İş'ten ayrılma kararı aldılar. Anayasa mahkemesi 1936'da çıkartılan halen de yürürlükte olan 3008 sayılı iş kanunun grevi yasaklayan hükmünü anayasaya aykırı buldu.

- Hükûmet yoğun işçi direnişlerini dikkate alarak kanun tasarısını mecliste görüşülmesini sağladı.

- Altıntekne boya fabrikasının işçileri ücretleri zamanında ödenmediği için, iş bıraktılar. Adalet Mensucat işçileri 3 yıldan beri ücretlerini zamanında alamadıklarını bildirerek oturma grevine başladılar. Dolapdere de bir fabrikanın işçileri de oturma grevine başladılar. Fargo lastik fabrikasının işten atılan 60 işçisi Türk-İş'in Beşiktaş'taki binasına giderek haklarının alınmasını istediler, binaya eşlerini ve çocuklarını da getirdiler. Direniş günlerce sürdü. Fargo Lâstik Fabrikasının işçileri direnişi fabrika önünde de sürdürdüler. Sendika Genel Başkanı Rıza Kuas, anlaşmazlık halledilinceye kadar sakal grevi yapacağını söyledi, sonunda fargo işçileri haklarını aldılar.

- 24 Temmuz 1963'de grev ve toplu sözleşme yasası yürürlüğe girdi. Çeşitli işçi sendikaları yasa yürürlüğe girerken yapılan değişiklikleri eleştirdiler. Yasaya konan bir hükümle, Kavel olayları sırasında hakkında dava açılan bütün işçiler hakkındaki dosyalar kapatıldı.

- Türkiye'de ilk defa yasal iş sözleşmesi Lâstik İş Sendikası ile Şark Lâstik işvereni arasında imzalandı. İkinci toplu iş sözleşmesi Gıda İş ile Hacıbekir müessesesi arasında yapıldı.

- Fargo lastik fabrikasında işverenler 60 işçinin işine son verdiler. İşveren lokavt yaptığını açıkladı. Altıntekne ve Adalet Mensucat işverenleri ya ücretleri zamanında ödemiyorlar ya da öderken güçlük çıkartıyorlardı. Fargo lastik işçilerinin direnişi karşısında Fargo'nunda patronu ortadan kayboldu. Bölge çalışma müdürlüğü vilâyete bir yazı yazarak Fargo fabrikasını kapatılması gerektiğini bildirdi.

- Meclis, grev ve toplu sözleşme kanunun bazı maddelerinde değişiklikler yaparak kabul etti.

rıza kuas seyfi demirsoy celal beyaz, ibrahim güzeke, kenan akman

- Bursa'da Belediye Otobüs Şoförleri Türkiye'nin ilk yasal grevini yaptılar. Grev başarıyla bitirildi. İşçiler grevi kırmak için yapılan girişimleri önlediler.

- Belediye grevi kırmak için yeni şoförler almaya kalkıştı.

- Zonguldakta 600 kadar işçi, sendika yöneticilerini protesto etmek için bir yürüyüş düzenlediler.

- Zonguldak Maden işçileri sendikasının sorumsuzca para harcadıkları basında yer aldı.

- Türk-İş grev ve toplu iş sözleşmesi yasalarının yürürlüğe girmesinden sonra 800 işyerinde toplu iş sözleşmesi için işverenleri görüşmeye çağırdı. Ayrıca eskiden 16 iş kolu olarak saptandığı açıklanan iş kolları 28'e çıkarıldı.

- Adana'da fırın işçileri patronlarıyla anlaşamadılar. İstedikleri zammı almak için görüşmeler devam ederken, bir yürüyüş yaptılar. Yürüyüşe katılan arkadaşlarının karakola götürülmesi üzerine karakola toplu halde giderek arkadaşlarını istediler ve aldılar.

- Fırın sahipleri işçilerin istedikleri zamı vermedi. Polisde işçilerin yaptığı yürüyüşe engel olmak istedi. Çıkan çatışmada bir kısım işçileri karakola götürdü. İşçilerin arkadaşlarını istemeleri üzerine, işçileri serbest bıraktı.

- Good-Year Lâstik fabrikasında işçiler ücretlerinin artırılması için oturma grevine başladılar. Sendika başkanı Kenan Akman da sakal grevine başladı. Sendika Genel Merkezi Lâstik iş kolunda «Sezon tatilinin» kaldırılmasını istedi. Liman Dok işçiieri grev çağırısında bulundular.

- Türkiye'de ilk defa iki sendikacı tutuklandı. Trio Lâstik Fabrikası işçilerinin başlattığı grevin kanunsuz olduğu iddia edildi. İşçiler ve sendika, grevin kanunî olduğunu açıkladılar. Mahkeme Sendikacı Rıza Kuas ile organizatör Celâl Beyaz'ı tutukladı. Yapılan itiraz üzerine tutuklama kararı kaldırıldı.

- Direnişten sonra savcılık 1030 işçi hakkında dava açtı. Dava sonunda işçiler 500 er lira para cezasına çarptırıldılar.

- Bozkurt Mensucat işçileri toplu sözleşme görüşmelerinde istekleri kabul edilmeyince direnişe başladılar. Sendikacılar işçilerin işbaşı yapmalarını istedi. İşçiler direnmeye devam ettiler. İstekleri kabul edilince işbaşı yaptılar.

- Trio işvereni işyerinde başlatılan grevin kanunsuz olduğunu bildirerek Rıza Kuas ve arkadaşlarını şikâyet etti.

- Mersin rafinerisindeki 321 işçi grev kararı aldı. Yayınladıkları bildiride haklarını alıncaya kadar direnişlerine devam edeceklerini bildirdiler. Lâstik-İş Genel Başkanı Rıza Kuas bir bildiri yayınlayarak Türk-İş'in grevler karşısındaki tutumunu eleştirdi.

- Patron grev kararı karşısında rafineriyi kapatma kararı aldı. Türk-İş grevi desteklemeyeceğini bildirdi. Seyfi Demirsoy bir ifşaatta bulunacağını açıkladı ve **«Bir Doçent harekete geçin gerekirse hapse girin ve kan dökün diyor, bunu** açıklıyorum» dedi.

•1964•

KOALİSYON HÜKÜMETİ, BAŞBAKAN İNÖNÜ AMERİKA'DAYKEN DÜŞÜRÜLDÜ. YENİ KURULAN HÜKÜMETTE CHP YER ALMADI. AP GENEL BAŞKANI SEÇİLEN SÜLEYMAN DEMİREL YENİ KURULAN HÜKÜMETTE BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI GÖREVİNİ ALDI.

- Gemi İşçileri Sendikası 6000 kadar işçinin katılacağı bir grev kararı aldı.

- İşveren toplu sözleşme görüşmelerinde zam isteklerini kabul etmeyeceğini açıkladı. Grev kararı bakanlar kurulunca ertelendi.

- Zeytinburnunda bulunan bir mensucat fabrikasında çalışan işçiler, 6 işçi arkadaşlarının işe alınmaları koşuluyla iş bıraktılar. Arkadaşları iş başı yapınca işe başladılar.

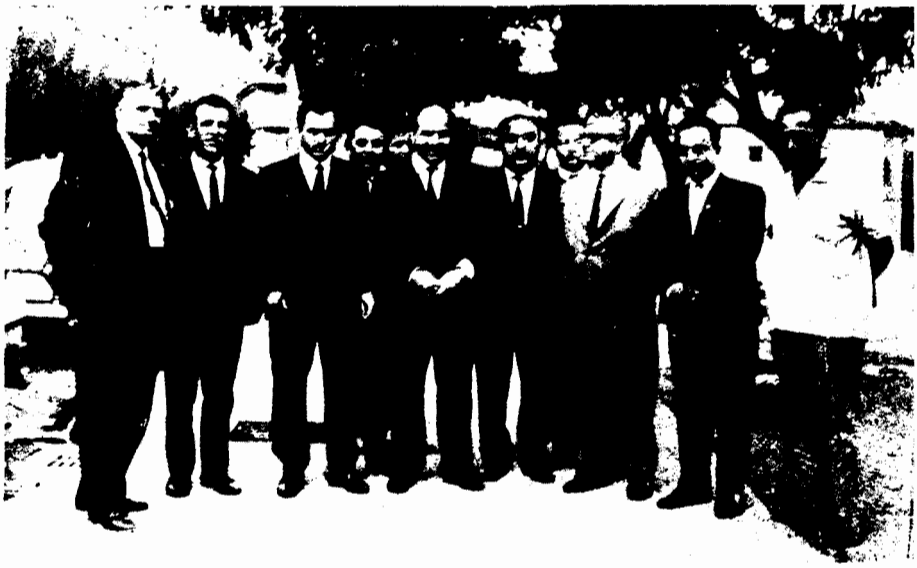
- Bir mensucat fabrikasının 6 işçisi sendikal çalışmalarda bulunuyorlar diye işverenler tarafından işten atıldılar.

- Kontraplak fabrikalarının 450 kadar işçisi asgarî ücretin uygulanmadığını, iş şartlarının iyi olmadığını gerekçe göstererek greve gittiler.

- İşverenler işçi isteklerine lokavtla cevap veriyorlardı. Bozkurt mensucat işvereni ve kontraplak işverenleri lokavt kararı aldıklarını açıkladılar.

- Banka işçileri iş yerlerinde yapılan yasa dışı baskıları kınamak için miting kararı aldılar. Daha sonra grev kararı alındı. Türk-İş bu grevi destekleyeceğini açıkladı.

- Banka işçileri üzerinde baskılar yoğunlaşıyordu.

singer grevinde tutuklanan kemal türkler ve seyfi demirsoy

- Singer fabrikasında grev oylaması yapıldı. İşçiler grev için oy kullandılar. Maden-İş grevi başlattı. Her türlü yardımda bulundu. Grevci işçiler Kartal'da yürüyüş yaptılar. Direniş zaferle bitti.

- Belçika'da Türk işçileri iş koşullarının düzeltilmesini isteyerek işverenden isteklerde bulundular. İstekleri yerine gelmeyince direnişe başladılar.

- Petrol-İş Sendikası; akaryakıt işverenleri **«işçilerin istedikleri zammı vermeyeceğiz»** yolundaki açıklamasını protesto etti.

- Genel İş Sendikası, Kayseri'de Belediye işçileri, Malatya'da mezbaha işçileri için grev kararı aldı. Grevci işçiler istediklerini kabul ettirdiler. Basın İş de Devlet matbaasında grev kararı aldı. Grev başladı.

- Tekstil İş kolunda toplu iş sözleşmesi görüşmeleri anlaşmazlıkla sonuçlandı. Bunun üzerine Adana ve Gaziantep'te 10 bine yakın işçi greve başladılar.

- Sıkıyönetim Komutanlığı sendikacıların grev bölgesine gelmelerini yasakladı. Grev yerine gelen Seyfi Demirsoy ve Kemal Türkler tutuklanarak gözaltına alındılar.

- Direnen Türk işçilerine Belçika polisi engel olmak istedi. 100 Türk işçisi tutuklandı.

- Tekstil işverenleri derhal lokavt kararı aldılar. Bülent Ecevit arabuluculuk yaptı. Patronlar işçilerin isteklerini yerine getirdiler.

- Petkim İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet Kılınç, Batman'da çalışan işçilerin isteklerinin işveren tarafından kabul edilmediğini ileri sürerek grev yapılacağını bildirmesi üzerine işçiler greve başladılar. Grev başarı ile bitti. İşçiler isteklerini elde ettiler.

- İşveren günde 1 milyon lira zarar edildiğini grevin bir an önce sona ermesi için işçi isteklerini kabul ettiklerini açıkladı.

- Maden-İş Sendikası Ankara'da Erkut Döküm Sanayiinde çalışan işçilerle grev kararı aldı. Grev yerine asılan pankartların birinde **«Grev işçinin üniversitesidir** yazıyordu.

- Grev kararına Türk-İş karşı çıktı. Polis işyerinin duvarına asılan pankartların kaldırılmasını istedi.. Çatışma çıktı.. İki işçi yaralandı.

- Ulaş İş Federasyonu 8 sendika adına 7500 işçiyi kapsayacak bir grev kararı aldı. İşçilerin direnmeye kararlı gözükmeleri üzerine işçilerin istekleri kabul edildi.

- Arçelik işçileri grevde. Grevci işçiler direnmeye devam ediyorlar. 300 işçi işverenin yaptığı açıklamanın asılsız olduğunu ileri sürerek dava açtılar.

- İşveren Arçelikte greve iştirak eden işçilerin 300 tanesinin geçici işçi olduklarını açıkladı.

- Demiryolu işçileri grev kararı aldılar. Demiryolu işçilerinin grevinin ertelenmesi çeşitli sendikalar tarafından protesto edildi.

- Bakanlar kurulu grevi erteledi.

- Tünatos Sendikasının Nato işyerlerinde başlattığı grev devam ederken işçiler grev kırıcılarıyla çatıştılar.

- Yabancı işverenler grevi kırmak için çeşitli tertiplere giriştiler.

● Good-Year Lâstik fabrikasında grev başladı. Grevci işçileri konuk bulunan 4 Alman Sendikacı ziyaret ederek başarılar diledi. Çeşitli sendikalar bu grevde Lâstik-İş Sendikasını desteklediklerini açıkladılar İşverenlerin fabrikadan mal çıkarmak istemesine işçiler arabaların önüne yatarak engel oldular. Polisin işçilere engel olmak istemesini işçiler bir yürüyüş yaparak protesto ettiler.

●Ankara Otelinin inşaatında çalışan işçiler greve başladılar. Yapı-İş, grevi başarı ile bitirmek için büyük çaba harcadı.

● İşveren Good-Year grevini kırmak için çeşitli yollar denedi. Fabrikadan arabalarla lâstik çıkarmak istedi. İşçiler engel olmak isteyince birçok işçi dövüldü ve tutuklandı. Sendikacı Fikri Tanta, Avukat Şinasi Yeldan ve 14 işçi gözaltına alındılar.

● Sendikacılar karakola götürülerek gözaltına alındılar. Durumu protesto etmek isteyen işçiler meclise doğru yürümeye başladılar. Bir çok işçi gözaltına alındı.

● 1965 ●

ZONGULDAK KÖMÜR OCAKLARINDA ÇALIŞAN İŞÇİLER DİRENİŞE BAŞLADILAR. İKİ İŞÇİ AÇILAN ATEŞLE ÖLDÜ. TÜRK-İŞ, İŞÇİ DÜŞMANI MİLLETVEKİLLERİNİN LİSTESİNİ YAYINLADI. GENEL SEÇİMLER YAPILDI. AP TEK BAŞINA İKTİDARA GELDİ. TİP 15 MİLLETVEKİLİ ÇIKARARAK MECLİSTE SOSYALİST MUHALEFETİ OLUŞTURDU.

● Eskişehir Tarım-İş Sendikası Mahmudiye Harasında grev kararı aldı. Bu grev kararı tarım iş kolunda alınan ilk grev kararıdır.

● İşveren, işçilerin isteklerinin yerine getirileceğini bildirdi ve grev kararı kaldırıldı

● 4. Çalışma Meclisi toplandı. İşçi temsilcileri Grev ve Toplu Sözleşme yasalarının yeterli olmadığını açıkladılar.

● İşverenler 4. Çalışma Meclisinde lokavt uygulamalarının daha geniş özgürlükler içinde uygulanmasını istediler.

● Lâstik-İş Sendikası 4200 işçiyi eğitecek bir eğitim semineri uygulamaya başladı.

● Deri-İş Sendikası işçilerin yasal haklarını kabullenmeyen işverenlerle açık mücadeleye gireceklerini açıkladı.

SÜLEYMAN DEMİREL JOHNSON'LA

Kozlu'da ölen işçilerin cenazeleri

- Genel-İş Sendikası İzmir'de Kültür Park - da çalışan 100 işçinin işten çıkartılmasıyla ilgili olarak belediye başkanını mahkemeye verdi.

- Demiryolu İşçileri Sendikası üyeleri, sendika yöneticilerinin haklarını gereği savunmadıklarını bildirerek protesto mitingi düzenlediler.

- İstanbul ekmek fabrikalarında grev başladı.

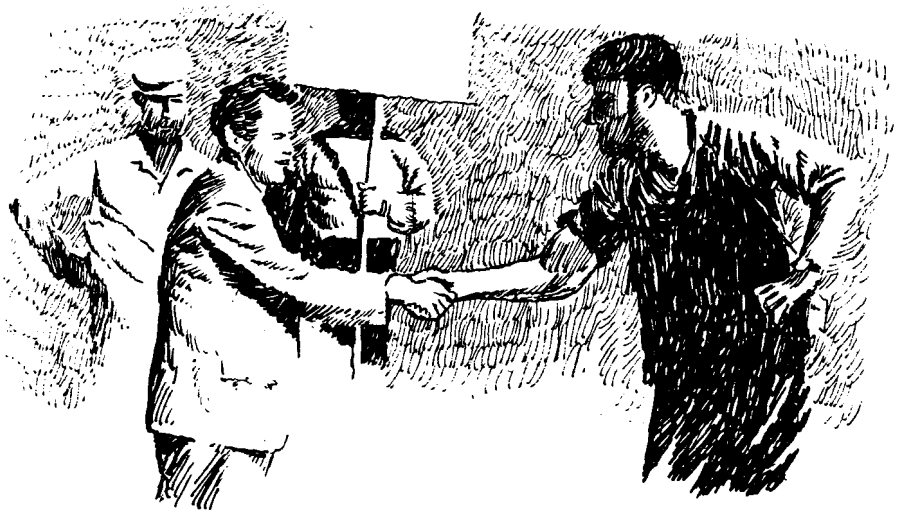
- Kazlıçeşme Sıhhat İdrofil Pamuk ve Vatka Fabrikasında çalışan işçiler greve başladılar. İstanbul Teksif Merkez Şube Başkanı Rıza Güven **«Polisin işçileri yaraladığını»** söyledi. Sekreter Yunus Kara ise **«Polis ve işveren yasalara uymazlarsa kendilerine karşı geleceğiz»** dedi.

- Kozlu kömür ocaklarında zammın farklı uygulanmasını protesto eden işçiler iş bırakıp greve gittiler. Binlerce işçinin iştirakiyle bir yürüyüş düzenlendi. Bütün kömür havzasında iş durmuştu. İşçiler verilen zammın eşit dağıtılmasını istediler. İşçilerle, jandarma ve polis arasında çatışmalar çıktı. İki işçi öldü. Mehmet Çavdar ve Satılmış Tepe. İşçilere kurşun sıkılmasını bir çok sendika protesto etti. Türk-İş içinde sendikalar arasında görüş ayrılıkları çıktı. İstanbul'da üniversite öğrencileri olayı protesto etmek için yürüyüş yaptılar.

- İzmir Belediye Başkanı Osman Kibar Sendika üyesi olan işçileri işten atıyordu.

- Grevin kaldırılmasını isteyen polis, grevci işçilerle çatıştı. İki işçi yaralandı.

- Kozlu'da başlıyan kömür işçilerinin direnişini bastırmak için jandarma, polis ve ordu birlikleri görevlendirildi. Bir mühendiş linç olmaktan zor kurtuldu. Olayların radyoda yayınlanması yasaklandı. İşçiler hareketi durdurmak isteyen sendikacıları tartakladı. 100 işçinin sorgusu yapıldı. 18 işçi tutuklandı. İşveren işçilerin hakları olan zamları eşit olarak ödedi. Türk-İş olaylar üzerine yayınladığı bildiride **«Olaylar kanunsuzdur, komünist parmağı vardır»** dedi.

abdullah başfürk grevci işçilerle

- Genel-İş Sendikası Pendik Belediyesinde grev uygulamaya başladı. Grev sonunda işçiler haklarını aldılar, bir işçi tutuklandı.

- Deri işçileri greve başladılar. İşten çıkartılan deri işçilerinin de katıldığı büyük ve kalabalık bir miting yapıldı.

- Deri işverenleri lokavt kararı aldılar. İşçilerle işverenler arasında arabuluculuk yapmak isteyen emniyet Amiri işçilere saldırdı. İşçiler direnince işveren anlaşmak zorunda kaldı.

- Çan seramik işçileri greve başladılar. İşçiler, grev süresince işçileri bölüp parçalama oyunlarına düşmeden bütünlüklerini korudular. Mahkeme sarı sendikayı kapatma kararı aldı

- İşveren işçilerin birliğini bölmek için sarı bir sendika kurdurdu. Bu sendika grev süresince olaylar çıkarmak istedi.

İzmir'de Şafak kundura mağazası işçileri greve başladılar. İzmir'deki bütün işçi sendikaları grevi desteklediler. Ayrıca işçiler yalınayak bir yürüyüş yaptılar.

- Ataş rafinerisinde işçiler grev kararı aldılar.

- Bakanlar kurulu grevi 60 gün erteledi.

- İzmit'te Tarım Koruma İlâçları fabrikasında 600 işçinin başladığı grev başarılı bir biçimde devam etti. Grevi Kimya-İş Sendikası yürüttü. İşçiler işverenden gelen baskılara karşı direndiler. Güvenlik kuvvetleriyle işçiler arasında yer yer çatışmalar oldu. Kimya İş Sendikası çıkarılan olayları protesto etmek için bir yürüyüş düzenledi. Yürüyüşe 20 sendika katıldı.

- İşveren ve polis grevi kırmak için çeşitli tertipler uyguladılar. İzmit Kimya-İş sendikası şube başkanı tutuklandı. Bir çok işçi aralıklı olarak bir kaç kez nezarete alındı.

●Teksif genel kurulunda, İstanbul merkez şube yöneticileri Rıza Güzen ve arkadaşları ile genel merkez yöneticileri arasında **«örgütlenme»** konusunda anlaşmazlık çıktı. Rıza Güven ve arkadaşları kongreyi terkettiler. Kongrenin iptali için dava açtılar daha sonrada davayı kazandılar.

●Türk-İş 1961-1965 yılları arasında milletvekilliği yapanlar içinde işçi sınıfına yararlı olmayan milletvekillerinin listesini çıkardı ve **«Kara liste»** diye açıkladı. İşçi düşmanı ilân edilen bu milletvekillerine, işçilerin oy vermemesini istendi. Polis bu listeyi toplamak için Türk-İş binasında arama yapınca, sendikaların tamamı Türk-İş'te yapılan aramayı şiddetle kınadılar. Bir miting yapacaklarını açıkladılar. 200 sendika başkanı başbakana verdikleri muhtırada **«zorlanırsak memleket için kanunsuz işler yapabiliriz»** dediler.

●Malatya'da Belediye Temizlik İşçileri greve başladılar. İşçiler grev kırıcılığı yapmak isteyenlere engel oldular. Çatışmalar çıkınca işçiler kendilerini savundular.

●**«İşçi düşmanı»** milletvekillerinin listesinin yayınlanması yasaklandı. Polis, Türk-İş binasında arama yaptı. Listelere el koydu. Yapılması düşünülen protesto mitingine izin verilmedi. Sendika yöneticileri hakkında dava açıldı. Türk-İş «partilerüstü kalacağız» dedi.

●Belediye Başkanlığı grevci işçiler arasına para ile grev kırıcı insanlar sokmaya çalıştı. Polis yedi işçiyi gözaltına aldı. 20 grevci işçi yaralandı. Gözaltına alınanlardan 4'ü sendikacı idi. Grev 7. gününde mahkeme kararı ile durduruldu.

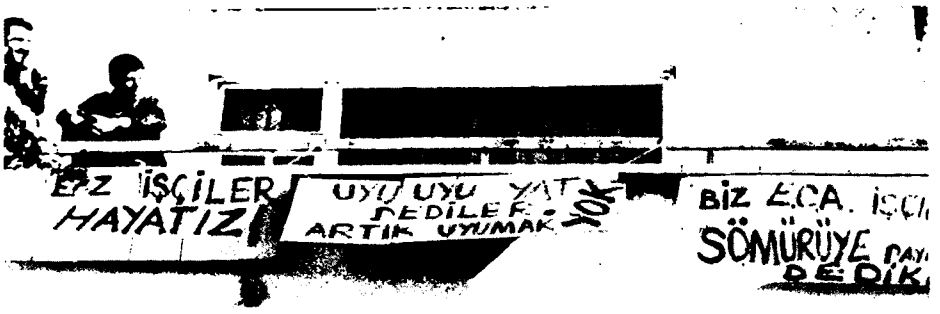
ayvansaray grevi

- Likat-İş Sendikası üyesi işçiler greve başladılar. Grev bütün limanlarda uygulanmaya başlandı. Trabzon limanında grevciler grevi savunmak için grev kırıcı Fransız konsolosuna karşı direnmek zorunda kaldılar. Grevciler istediklerini alıp grevi bitirdiler.

- Sümerbank Boru fabrikasında, İzmir'de 4 tekstil fabrikasında, Mersin'de Çukobirlik Yağ fabrikasında grevler var. Sümerbank Boru fabrkiasında Maden-İş Sendikası üyeleri grevi kaldırmak isteyen saldırganlara karşı kendilerini korumak zorunda kaldılar. Mersin'deki grevde de olaylar çıktı. İzmir'deki 4 iş yerindeki grevden sonra yapılan sözleşme işçiler tarafından beğenilmedi. İşçiler grevi kaldırmayıp sürdürdüler. İşçiler sendikacılara **«Satılmışlar»** diye bağırarak işyerlerine sokmadılar ve sessiz yürüyüş yaptılar.

- Trabzon limanında Fransız Konsolosu grev kırıcılığı yapmak istedi. İşçiler konsolosu tartakladılar. Seyfi Demirsoy: **«Sendikalara siyaset sokmayacağız»** dedi.

- İzmir'de Teksif'e bağlı işçilerin grevini patron ve polis işbirliği yaparak kırmaya çalıştı. Sendikacılar işçilerin dışında sözleşme imzaladılar. Polis ve patron işçilerin bu anlaşmayı kabul etmesini istedi. Türk-İş Bölge Temsilcisi işçilerin bu sözleşmeyi kabul etmesini isteyerek **«Kabul etmezseniz saçlarımı kazıtıp Atatürk heykelinin önünde bekleyeceğim»** dedi..

• 1966 •

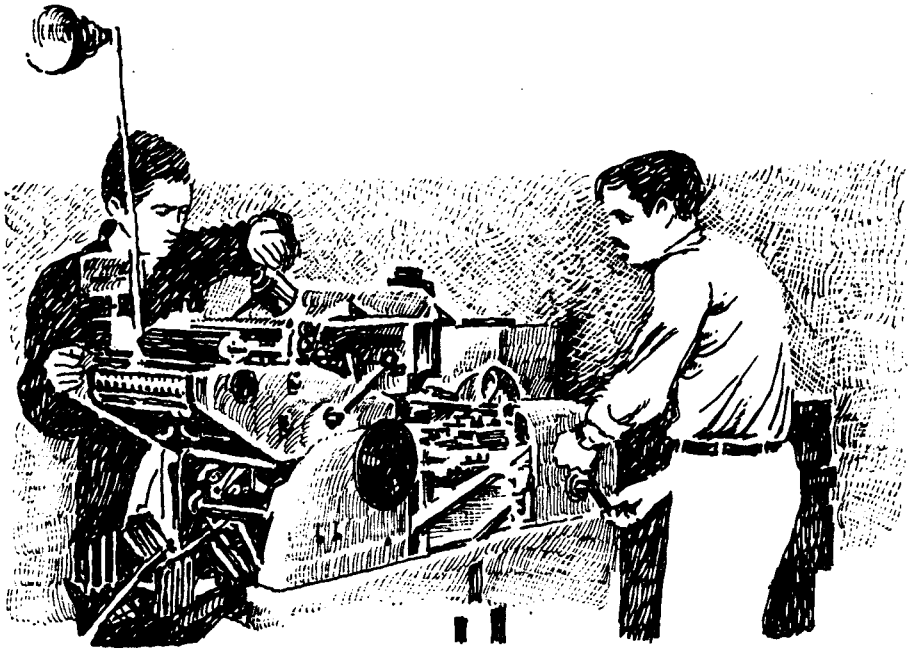
PAŞABAHÇE GREVİ BAŞLADI. TÜRK İŞ YÖNETİCİLERİYLE BAZI SENDİKALARIN ARALARI AÇILDI... TEKSİF SENDİKASINA KARŞI TEKSTİL İŞ KOLUNDA İKİNCİ BİR SENDİKA DAHA KURULDU. TÜRK-İŞ'TEN GEÇİCİ İHRAÇLAR YAPILDI. SENDİKALAR ARASI DAYANIŞMA ÖRGÜTÜ (SADA) KURULDU... TİP'DE GÖRÜŞ AYRILIKLARI ORTAYA ÇIKTI.

• Paşabahçe Şişe ve Cam fabrikasının 2300 işçisi greve başladılar. Fabrikanın işçileri grevin başarılı bitmesi için kadın erkek tam bir dayanışma içinde... Bir çok sendika grevi desteklediklerini açıkladılar. Sendikalar kendi aralarında **«Destekleme komitesi»** kurdular. Komitede; Maden-İş, Basın-İş, Lâstik-İş, Tez-Büro-İş Sendikaları vardı. Bu sendikalar sonuna kadar grevi destekleyeceklerini açıkladılar. Türk-İş grevi desteklediği süre içinde grevci işçilere para yardımı yaptı. Oleyis, Kimya İş, gibi sendikalar da yardıma katıldı. Grevci işçiler haklılıklarını anlatmak için başbakanın İstanbul ziyaretinde gösteri yürüyüşü yaptılar. Yürüyüş olaylı oldu. Sendikalar yardım kampanyasını genişletti.

• Paşabahçe işvereni Şahap Kocatepu grevin kanunsuz olduğunu iddia etti. Grevin kırdırılması için grev gözcülerinin üzerine ateş ettirildi. Kurşun sıkanlar yakalanamadı. Türk-İş işçileri anlaşma yapmaya zorladı. Grevci işçiler Türk-İş bölge temsilcisini yuhaladılar, kovdular. Daha sonra Türk-İş bu greve karşı çıktı. Grevcileri suçladı. 4 işçi polis tarafından gözaltına alındı. İşçilerden bir kısmı fabrikaya girmek istediler. Grevci işçiler bu işçileri fabrikaya sokmadılar. Hükûmet grevi bir ay süre ile erteledi. Türk-İş kendi politikasına karşı çıkan beş sendikayı geçici ihraç istemiyle onur kuruluna verdi.

• İzmir Kula mensucat fabrikasının işçileri greve karşı çıktılar. Grevde çatışmalar oldu. Grev uzun süre devam etti. Grevi işçilerin eşleri ve çocukları da desteklediler. Yapılan yürüyüşe eşler çocuklar ve işçiler katıldılar. Grevci işçiler gözaltına alınan arkadaşlarını geri almak için direndiler. TİP milletvekili Rıza Kuas hükûmetin İzmir'deki grevci işçilere takındığı tavrı eleştirdi.

• İşverenler grevi sendika kaprisi olarak nitelediler. Grevin kaldırılması için her türlü yolu denediler. Polis de işçilerden grevin kaldırılmasını istedi. Eğlenen işçilere engel oldu. Polisle işçiler çatıştı. Askeri birlikler müdahale etti. Çatışma büyüdü 13 polis, 4 gazeteci, 25 işçi çatışmalarda yaralandı. 43 işçi polisçe gözaltına alındı. 26 işçi tutuklandı.

- Lâstik-İş Gıslaved, Derby Plastik, Plastel Plastik, Lüksor Tarak, fabrikalarında 3 bin kadar işçi greve gitti. Daha sonra Derby Lâstik, Balina Lâstik, Güneş Plastik Fabrikalarında greve gidildi. Böylece bir anda 4640 işçi greve çıkmış oldu. İşçiler istekleri kabul edilene kadar greve devam edeceklerini açıkladılar. İşçilerin istekleri kabul edilince grev kaldırıldı.

- Zonguldak'ta usulsüz tayinler yapılınca kömür ocaklarında çalışan binlerce işçi iş bıraktı. Tayinlerin düzeltilmesini istedi. Tayinler durduruldu. İşçiler işbaşı yaptılar.

- Hür-İş Federasyonu Türk-İş'e katılma kararı aldı.

- Genel-İş Sendikası bir bildiri yayınlayarak, İstanbul'daki mezarlık ve temizlik işçilerinin istekleri yerine getirilmezse yürüyüş yapacaklarını bildirdi.

- Teksif İstanbul Şubesi, Zeytinburnundaki Tekstil Sendikasına bağlı işçiler tarafından «İşçi Düşmanı» ilân edildi. Ve İstanbul'daki tekstil iş kolundaki işçiler yeni kurulmuş Tekstil Sendikasında örgütlenmeye başladılar.

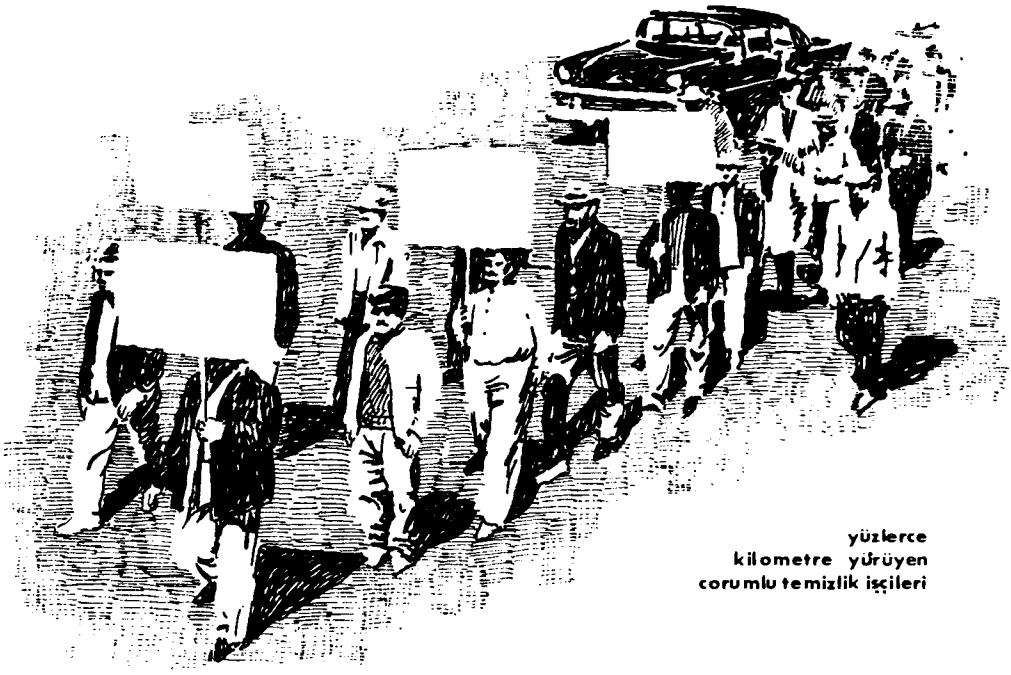
- Lâstik işverenleri önce lokavt kararı aldılar. Sonra lokavtı kaldırarak sendikanın bu toplu direnişi karşısında işçi isteklerini kabul ettiler. Türk-İş yıl içindeki bir çok greve Kıbrıs bunalımını gerekçe göstererek karşı çıktı. Grev yapan sendikaları suçladı.

- Zonguldak'ta işçiden yana yöneticilerin yerleri değiştirilmek istendi...

rıza güven

- Teksif Yöneticileri İstanbul Merkez Şube yöneticileri Rıza Güven ve arkadaşlarına sendikadan ihraç ettiler.

yüzlerce kilometre yürüyen çorumlu temizlik işçileri

- Çorumlu temizlik işçileri büyük direnişlere başladılar. Direniş bir ay devam etti. Direnişin yankıları yurt dışına kadar yayıldı.. İşçiler direniş sırasında 750 km. yol yürüdüler. İşçiler uygun iş şartları ve yasal haklarını garanti altına almak istiyorlardı. Bu isteklerini yerine getirinistiyorlardı. Bu istekleri yerine getirilinceye kadar direnişlerini sürdürdüler.

- Çorum belediyesi çalıştırdığı işçilerin, iş şartlarını düzenlediğini, yasalarla düzenlenmiş haklarını vermek istemediğini açıkladı.

- Yol-İş Federasyonu 67 ilde 35 bin işçi adına grev kararı aldığını açıkladı. Avustralya'ya gitmek isteyen bir grup, işçi bulma kurumu memurlarıyla çatıştı.

- Avustralya'da bizden işçi istemeye başladı.

- Maden-İş, Lâstik-İş, Basın-İş, Gıda-İş, kısa adı SADA olan **«Sendikalararası Dayanışma Örgütünü»** kurdular. Bu örgüt sendikalar arasında maddî ve manevî her konuda dayanışma ve yardımlaşma yapmak için kurulmuştu. Çeşitli sorunlar karşısında ortak politika izlemek istiyorlardı. Yayınladıkları bildiride: **«İşçi sınıfı olarak Türk-İş'e güven duymadıklarını»** bildiriyorlardı. Grev kararlarını birlikte yürütüyorlardı.

- 24 Temmuz'un İşçi Bayramı olarak kullanmasına karşı çıkıldı. Lâstik-İş işçilerin bayramının 1 Mayıs olduğunu açıkladı.

maden-iş başkanı kemal türkler işçilerle

- Pipe Line (petrol boru hattı) nda çalışan 1000'i geçkin işçi grev yapmaya başladı. İşçiler Bakanlar Kurulunun kararı üzerine «grevde kararlıyız, ikinci bir Zonguldak veya Kozlu olayı yaratmak istemiyoruz» diye açıklama yaptılar. Kararın durdurulması için Danıştaya dava açtılar. Danıştay hükümetin kararını durdurdu.

- Türk-İş, Pipe-Line inşaatında çalışan işçilerin grevine karşı çıktı. Bakanlar kurulu grevi 1 ay erteledi. Jandarma grevde kararlı olan işçilerin grevini kırmak için işçilerle çatıştı.

- Oleyis Sendikası Hilton'da grev kararı aldı. Altı aydır devam eden Pipo fabrikasındaki işçilere yardım kampanyası açıldı. Şark Lâstik fabrikasındaki işçiler maaşlarının ödenmediğini bildirerek iş bıraktılar.

- Pipo fabrikasının işçilerine karşı Adapazarında köylüler kışkırtıldı. İşçilerle köylüler arasında çatışma çıktı. İşverenler sendikası ticaret ve sanayi odaları, yayınladıkları bildiride bir iş yerinin kapatılması hakkının çalışma bakanlığı müfettişlerine tanınmasının terör yaratacağını iddia ederek parlamentodan bu hakkın verilmemesini istediler.

- SADA, Horoz çivi fabrikasında grev kararı aldı. Grev başarıyla sürdürüldü. Sosyalist Gençlik grevci işçilerin yanında yer aldı.

- Kızılay işçileri ve İzmir'deki beş nebati yağ fabrikasının işçileri grevdeler. Adana'da Akdeniz Mensucat fabrikasında işçiler iş bırakıp greve gitmek istediler. İşveren yanlısı işçilerle çatışmak zorunda kaldılar. Sendikacılardan bir kısmı göz altına alındı. Fabrikaya girmek isteyen patronu işçiler taşladılar. Tekstil işçileri direnişten başarıyla çıktılar.

- İşçi yardımlaşma kurumukurulduu. Akdeniz fabrikasında bir kısım işçiler sendikanın grev kararına karşı çıktılar, fabrikaya girip çalışmak istediler grevci işçilerin grevini kırmak istediler.

- TİP'in büyük kongresi Malatya'da yapıldı. Bu kongrede işçi sınıfının iktidarı için ülkenin koşulları da gözönüne alınarak yapılan tartışmalar iki farklı görüş halinde belirdi. Anlaşmazlıklar işçi sınıfının iktidar olabilmesi için geçilmesi gerekli aşamalar üzerinde çıktı. Görüşlerden biri ülkemizdeki Aydınların, subayların, öğrencilerin de sosyalizmin kuruluşunda ilk aşamalarda görev alabileceği bildiriyordu. İkincisi ise; İşçi sınıfının tek belirleyici ve karar verici olacağını iddia ediyordu.

- Türk-İş aşırı cereyanlarla mücadeleyi yeterli bulmadığını açıkladı. Bütün patron örgütleri odalar, dernekler, iş yasasının değiştirilmesini istediler.

- DDY işçileri grev kararı aldı.

- Hükümet bu grevi 30 gün erteledi.

- Petrol Ofisinde çalışan 1000 işçi grev kararı aldıklarını açıkladılar. Grev başladı. Hiç bir firmaya yakıt verilmedi. İşçiler yakıt almaya gelenlere yakıt vermediler. Grevi korudular. Petrol taşıyan bir tankere grevci işçiler el koydular. TMTF grev için arabuluculuk teklif etti.

- Petrol Ofisi Genel müdürü grevin kanunsuz olduğunu iddia etti. İETT mensupları grev kırıcılığı yapmak istediler. Hükümet grevi ilk önce 30, daha sonrada 60 gün erteledi.

DİSK kurucuları

•1967• DİSK (DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU) KURULDU.

- Türk-İş'e karşı yeni bir konfederasyon kurulacağı açıklandı. Bu açıklamayı Maden-İş, Lâstik-İş, Basın-İş, Gıda-İş, Kimya-İş Sendikaları yaptılar.
- DİSK kuruldu. Kuruculardan Maden-İş bir kaç sene önce Türk-İş'in dışında ayrı bir konfederasyon kurulmasını karar altına almıştı. Diğer kurucu sendikalar da Türk-İş'in işçi sınıfı yararına olmayan politikasını her fırsatta eleştiriyorlardı. DİSK kurucusu sendikalar daha önce de Sendikalararası Dayanışma Örgütü «SADA» yı kurmuşlardı. Son olarak ta Paşa-
- Halil Tunç, yeni konfederasyonun kurulacağını açıklanması üzerine **«Cepheler belli olacaktır»** dedi.

bahçe grevi karşısında Türk-İş'in tutumu ayrı bir konfederasyon kurma fikrinin oluşumuna hız katmıştı. Kurucular içinde Maden-İş, Lâstik-İş, Gıda-İş, Basın-İş'den başka Türk Maden-İş Sendikası da vardı. Kuruluşla birlikte Turizm-İş, Kimya-İş, Bank-İş, Ege Bölgesi Mensucat İşçileri Sendikası, Serçip-İş, İzmit Seramik Çimento İşçileri Sendikası ve Tamiis DİSK'e üye oldular. Kuruluş bildirgesinde şöyle deniyordu... Türk-İş hangi iktidar iş başındaysa onun paralelinde bir yol izlemeyi kendisi için baş ilke saymış bu yüzden önemli hiç bir işçi sorunu çözülememiştir... Türk-İş millî bir kuruluş olmaktan çıkmış, Amerikan yardımlarıyla ayakta duran bir kuruluş olmuştur. 1 Ocak 1964'den aralık 1965 yılına kadar geçen süre içinde oluşan bütçenin en dolgun kalemlerini AID teşkilâtının yardımları meydana getirir, 9.182.283.80 lira olan bütçenin 1.948.029. 80 lirası aidat gelirlerinden gelmiş geri kalan büyük kısmının en büyük payınız AID yardımları oluşturmuştur. Türk-İş kendi aidat gelirleriyle kendi memurlarının aylıklarını veremez hale düşmüştür. Örnek: Türk-İş kadrosunda bulunan 65 memurdan 32'sinin ücretini Türk-İş ödemekte 33 memurun maaşlarını Amerikan hükümeti yani AID ödemektedir.

DEVAMI GELECEK BROŞÜRDE

Hazırlayanlar: Süleyman ÜSTÜN
Yücel YAMAN
Resimler: Tan ORAL

Dizgi : Asya Matbacılık Baskı : Karaca Ofset, Vardiya Yayınları : Garant İş Hanı, Nurosmaniye Cad. No: 36 Cağaloğlu İSTANBUL Temmuz 1975

resimli

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI TARİHİ

Nurdiya yayınları

Fiyatı 3 Lira